BØRNE- OG UNDERVISNINGS-MINISTERIET
STYRELSEN FOR UNDERVISNING OG KVALITET

Projektbeskrivelse:

Pulje til grøn efteruddannelse og undervisningsforløb i bæredygtighed på gymnasiale uddannelser i 2025

Projektbeskrivelsen må max fylde 7 sider.

1. Projekttitel:
SNEKROLOG – Et projekt om global opvarmning, historisk bevidsthed og unges økodannelse

2. Stamoplysninger:	
• **Ansøger:**	HF og VUC Roskilde-Køge
• **CVR-nummer:**	29580774
• **Institutionsnummer:**	265249
• **Adresse:**	Læderstræde 4, 4000 Roskilde
• **Mail:**	vucroskilde@vucroskilde.dk
Kontaktperson	
• **Navn:**	Sune Stick
• **Tlf.nr.:**	+45 40125861
• **Mail:**	rss@vucroskilde.dk

3. Projektets spor:	
3.1 Projektets spor *Angiv, hvilken af puljens to spor projektet relaterer sig, til eller om projektet relaterer sig til begge spor. Sæt X*	
Spor 1) Kompetenceudvikling af gymnasielærere	
Spor 2) Udvikling af undervisningsforløb målrettet gymnasieelever	
Spor 1 + 2) En kombination af de to spor	X

4. Organisering og kompetenceprofil

4.1 Ansøger og eventuelle samarbejdspartnere i projektet

Angiv ansøger og eventuelle samarbejdspartnere i projektet og deres kvalifikationer, jf. afsnit 3.1. i vejledningen. Tilføj flere rækker ved behov.

Ansøger

- Navn: HF og VUC Roskilde-Køge
- Kontaktperson: Vicerektor og Hf-uddannelseschef Sune Stick
- Rolle og opgave: Projektansvarlig og deltager i projektet med fem undervisere, som står for udvikling og afprøvning af i alt fem undervisningsforløb.
- Kompetencer og kvalifikationer: Har gennem en årrække arbejdet med undervisning og uddannelsesudvikling med fokus på bæredygtighed i gymnasiale fag og med Whole School Approach, herunder udvikling af bæredygtighedsforløb til Kultur- og Samfundsfagsgruppen, Naturvidenskabelig faggruppe og i Dansk. Har løbende haft lærere på efteruddannelseskurser i miljømæssig bæredygtighed og handlekompetencer til elever.

4. Organisering og kompetenceprofil

- Viden og erfaring: Verdensmålscertificeret af Chora 2030, deltager i projekt Ecoliteracy med flere fag. Bestyrelsesmedlem i Corolab og udfordringsgiver til CoConference. Medlem i styregruppe af VUC Verdensmålsforum. Har haft flere projekter i regi af Nordplus med fokus på både social og miljømæssig bæredygtighed med skoler i Norge, Sverige og Grønland.

Ekstern samarbejdspartner 1

- Navn: KVUC
- Kontaktperson: Helle Kjørnæs, Uddannelsesleder HF
- Rolle og opgave: Udvikling og afprøvning af fem undervisningsforløb. Bidrager med viden om historiefaget i den antropocæne tid.
- Kompetencer og kvalifikationer: I projektet indgår historielærere med stærke fagdidaktiske kompetencer, der bl.a. har afholdt fagdidaktiske kurser, været medredaktør af seneste udgave af Historielærerforeningens bog om historiedidaktik og afholdt kurser i samt skrevet artikler til Emu.dk om historiefaget i den antropocæne tid. Den ene er desuden næstformand i Historielærerforeningen.
- Viden og erfaring: Verdensmålscertificeret af Chora 2030 og har arbejdet aktivt med ecoliteracy og bæredygtighed i undervisningen og som skoleprojekt siden 2019.

Ekstern samarbejdspartner 2

- Navn: SDU - Elite Centre for Understanding Human Relationships with the Environment (CUHRE)
- Kontaktperson: Postdoc Martin Hauberg Lund-Laugesen (MHLL)
- Rolle og opgave: Projektets didaktik-teoretiske ekspert og inspirator, som gennem oplæg og sparring bidrager til kompetenceudvikling med nye forskningsbaserede perspektiver og inspiration til udvikling af ny didaktik.
- Kompetencer og kvalifikationer: CUHRE er et eliteforskningscenter for økodannelse, der driver aktionsbaseret forskning gennem samarbejde med en bred vifte af samfundsaktører. MHLL har bidraget på Historiedidaktisk Netværks konference med keynote om fagfornyelse af historiefaget i relation til bæredygtighed og økodannelse. Bidragsyder til flere antologier om bæredygtig undervisning og medforfatter til bogen *Dark Pedagogy: Education, Horror and the Anthropocene* (2019).
- Viden og erfaring: CUHRE omfatter forskere i økodannelse på tværs af humaniora, samfundsvidenskab og naturvidenskab med erfaring i bl.a. feltarbejde, udvikling af læringsforløb samt formidling af aktuel viden relateret til økodannelse og naturbaseret læring.

Ekstern samarbejdspartner 3

- Navn: Chora 2030
- Kontaktperson: Direktør Kristine Fjord Tolborg
- Rolle og opgave: Leder projektprocessen, faciliterer workshopdage og koordinerer udviklingsproces på tværs af partnere. Redigerer og klargør forløbsbeskrivelser til publicering. Forestår slutevaluering i samarbejde med øvrige partnere.
- Kompetencer og kvalifikationer: Stærke kompetencer inden for projektledelse, kreativt procesdesign, facilitering, dokumentation og videndeling.
- Viden og erfaring: Chora 2030 er en almennyttig organisation, der siden etableringen i 2014 har beskæftiget sig indgående med bæredygtighed gennem en bred vifte af samarbejder. Chora 2030 har bl.a. etableret verdensmålscertificeringen 2030 Skoler med

4. Organisering og kompetenceprofil

pt. 27 deltagende skoler. I Chora 2030's bestyrelse sidder repræsentanter fra VUC Videncenter, Gymnasieskolernes Klimaalliance og deltagere i UBU-partnerskaberne.

5. Om projektet:

5.1 Projektets formål

Beskriv kort formålet med projektet, herunder hvordan projektet forventes at bidrage positivt til puljens formål.

Engang var barndommens vintre fulde af sne, men efterhånden bliver fortællinger som disse blot til anekdoter fra en fjern fortid. Klimaforandringerne i almindelighed – sneens forsvinden i særdeleshed – er svære at aflæse i samtiden, fordi de manifesterer sig over længere tid end menneskets erfaringsspænd. Det kræver altså en særlig historisk bevidsthed at erkende og erfare den type langsomme, men radikalt omkalfatrende forandringer, og det udgør et samfundsmæssigt problem og en dannelsesmæssig udfordring, som uddannelsessektoren må forholde sig til. For hvordan kan vi i gymnasieskolen kultivere en sådan dyb tidsforståelse og en geofysisk historisk bevidsthed i vores elever, så de oparbejder et potentiale til reel kritisk refleksion og stillingtagen? Det vil vi med projektet "Snekrolog" undersøge på en praksisnær og -udviklende måde i samarbejde med elever og lærere.

I et fælles projekt på tværs af to HF-institutioner vil vi over to år udvikle og afprøve undervisningsforløb og nye pædagogisk/didaktiske tilgange til bæredygtighedsundervisning, som kan øge elevernes forståelse af nutidens klimaudfordringer og styrke deres handlekompetencer. Det vil ske på baggrund af et kompetenceudviklingsforløb faciliteret af Chora 2030 og i en vekselvirkning mellem viden, udvikling, afprøvning, evaluering og justering.

5.2 Projektets målgruppe

Angiv projektets målgruppe, herunder hvilke(n) ungdomsuddannelse(r)/studieretning(er)/fagpakke(r) projektet målrettes.

Projektet afprøves i ti klasser på den 2-årige HF fordelt på de to uddannelsesinstitutioner. Dvs. i alt ti lærere og cirka 250 elever involveres direkte. Med afsæt i historiefaget vil vi undersøge, hvordan man kan arbejde med dyb tid og mere end menneskelig agens i forskellige fag i fler- og tværfaglige forløb. Ud over de øvrige fag i Kultur- og samfundsfaggruppen (samfundsfag og religion) kan det f.eks. være dansk og engelsk og også naturvidenskabelige fag, som kan bidrage med viden om målinger og forståelser af klimaforandringer. Sekundært vil de ti læreres kolleger på de to skoler og i de konkrete faggrupper involveres i projektet.

5.3 Projektets erfarings- og vidensgrundlag

Beskriv kort, hvorvidt og hvordan projektet bygger på eksisterende erfaringer, viden og/eller forskning og hvordan disse, konkret inddrages i projektet.

Lærere fra såvel HF og VUC Roskilde-Køge som KVUC har deltaget i fælles workshop om nytænkning af fagene i lyset af de økologiske kriser faciliteret af Chora 2030 og Islands Brygge Kulturhus. På KVUC har lærerne i flere år undervist og beskæftiget sig med bæredygtighed og den antropocæne tidsalder. De har haft en læsekreds om emnet og deltaget i konferencer om emnet, herunder den miljøhistoriske verdenskongres i Finland, august 2024. Lærerne har viden om, hvordan forskellige positioner inden for bæredygtighedsdidaktik kan bringes i spil og afprøves. Her er det især forskningen inden for UBU 1, UBU 2 (beskrevet og udfoldet af bl.a. lektor Jonas Lysgaard, DPU, Aarhus Universitet) og i hvilke grader man kan og bør engagere elever jf. handlekompetence-begrebet, som også vil være relevant for dette projekt.
Gennem sin medvirken i projektet vil Martin Hauberg Lund-Laugesen, SDU, desuden bidrage med et særligt fokus på undervisningens æstetisk-affektive dimension, bl.a. via "dunkel

5. Om projektet:

pædagogik", som er en tilgang, hvor man bringer elevernes sanser og følelser i spil på en fagligt relevant, grænsesøgende og pædagogisk forsvarlig måde, der højner elevernes motivation og engagement i undervisningen.

5.4 Motivation

Beskriv kort motivationen for projektet, herunder begrundelse for hvordan projektet kan berige og kvalificere pædagogiske og didaktiske tilgange til undervisning i bæredygtighed og/ eller kompetenceløft for undervisere.

De økologiske kriser fordrer på flere områder en gentænkning af fagene og deres bidrag til elevernes dannelse og handlekompetence. Faget historie har som humanistisk fag i den gymnasiale fagrække fra fagets begyndelse været tilskrevet en særlig værdi i forhold til netop disse aspekter af elevernes uddannelse. Faget vil også fremadrettet oplagt kunne være en central ramme for, at eleverne får forståelse af, hvordan den nuværende krise er historieskabt, men også at vi som mennesker er historieskabende og er i stand til at træffe valg, der kan ændre på, hvordan fremtiden kommer til at se ud.

Det kræver en omfortolkning af fagets traditionelle rammer, selvforståelse og metodiske tilgang. Det er svært for den enkelte at erkende de langsommelige, men stadig voldsomme forandringer der sker på tværs af generationer over årtusinder. Derfor må faget for at kunne belyse klimakrisen og anvise bæredygtige fremtider inkludere bl.a. biologiske og geologiske processer på en anden måde, end man hidtil har gjort og arbejde mere indgående med begreber som dyb tid og en opløsning af skellet mellem natur og kultur. Undersøgelsesfeltet (fortiden) må udvides til at omfatte tidligere lignende situationer i Jordens historie for at kunne forstå nutidige og fremtidige forandringer.

Med afsæt i en gentænkning af historiefaget ønsker vi med dette projekt at give de deltagende faggrupper kompetencer til og mulighed for at bringe undervisningsmetoder og didaktiske praksisser i spil, som rækker ud over gymnasiepædagogikkens traditionelle værktøjskasse. Det kan f.eks. være ved at belyse mennesket som del af naturen og den interaktion, som foregår mellem arter, og ved at fremhæve nye årsagssammenhænge og agens-potentialer, som peger på, at der findes andre end menneskelige aktører.

5.5 Forventede resultater

Beskriv projektets forventede resultater, herunder konkrete aktiviteter og målbare succeskriterier, samt hvordan de evalueres efterfølgende med henblik på om projektet har opnået det ønskede kvalitetsniveau.

Forventede resultater: At der er udviklet undervisningsforløb, der ny- og fremtidstænker fagligt indhold, pædagogik og didaktik i forhold til de økologiske kriser og bidrager til øget engagement og handlekraft blandt eleverne. At projekterfaringerne er udbredt på de involverede institutioner, til øvrige udbydere af HF og andre gymnasiale uddannelser og bidrager til fagudvikling i gymnasieskolen.

Konkrete mål: 10 undervisere kompetenceudviklet; 3 heldagsworkshops gennemført; 10 HF-klasser (cirka 250 elever) gennemført bæredygtigt undervisningsforløb og bidraget til erfaringsopsamling; 10 undervisningsforløb udviklet, gennemført, evalueret, beskrevet og publiceret; praksisdelingskonference for gymnasielærere og andre interessenter gennemført med cirka 50 deltagere.

5. Om projektet:

Succeskriterier: At de deltagende lærere har fået nye perspektiver på deres fag og er inspireret til at fortsætte udviklingen af deres faglighed og undervisning med kolleger på skolen, med eleverne og i deres faggruppe i en bæredygtig kontekst. At eleverne motiveres af undervisningen og får tiltro til egen handlekraft. At projektet har haft en afsmittende effekt på skolernes øvrige lærere gennem videndeling i faggrupperne, og har bidraget til udviklingen af en bæredygtighedsdidaktik med fokus på kobling mellem (sam)tidsforståelse og historisk bevidsthed.

Evaluering foregår løbende gennem projektet i form af tilbagemeldinger fra de deltagende lærere om deres faglige, pædagogiske og didaktiske kompetenceudvikling, deres observationer af elevernes læring i klassen (oplevet effekt hos eleverne) samt videndeling med kolleger på skolen og i deres faggrupper – dette gennem fokusinterviews og surveys. Projektets design med sparrings- og opsamlingssessioner og flere afprøvninger skaber rum for at lære af erfaringerne og foretage løbende justeringer. Chora 2030 forestår slutevaluering via interviews med deltagende partnere, lærere og elever.

5.6 Projektets indhold

Beskriv projektets indhold, herunder konkrete aktiviteter, samt eventuelle produkter (undervisningsmaterialer, forløb, værktøjer mv.) som forventes udviklet i projektet.

Projektet består af to spor:

1) Kompetenceudvikling gennem en workshopprække, der adresserer behovet og mulighederne for at udvikle nye didaktiske praksisser. Lærerne præsenteres både for ny forskning og teori og får selv mulighed for at afprøve nye metoder. I workshopprækken anvendes naturen som læringsrum, og hver workshop afvikles på en lokation i de to uddannelsesinstitutioners lokalmiljø (f.eks. et naturcenter, bibliotek, park) for at inspirere lærerne til at bruge andre rum og uderum i deres undervisning.
2) Udvikling og afprøvning af undervisningsforløb, som indeholder bud på en ny bæredygtighedsdidaktik, der skaber involvering af eleverne gennem kreative, æstetiske og praksisorienterede elementer. Undervisningsforløbenes indhold afhænger af de fag, der involveres, og de idéer, de involverede lærere får i løbet af de indledende inspirationsworkshops. Men der kan f.eks. indgå elementer som:
    - Besøge forladte industriområder og undersøge menneskets vs. naturens agens
    - Interviewe ældre om deres oplevelser af tid, natur og naturforståelse.
    - Undersøge tid gennem familierelationer og erindret tid f.eks. med afsæt i "Tiden og vandet" af Andri Snær Magnason.
    - Skrive videre på forskellige fremtidsscenarier med inspiration science fiction.
    - Bruge forestillingsevnen til at opleve tid ud fra jordens, en stens, et stykke lands, en skovs perspektiv eller fra fremtidens levende væseners perspektiv
    - Gå på en Deep Time Walk, hvor 4,6 km repræsenterer klodens 4,6 milliarder år

Produkter udviklet i løbet af projektet:

- 10 undervisningsforløb udviklet og publiceret i onlineformat
- Beskrivelse af ny didaktik inkl. praktiske greb og handlingskomponenter
- Erfaringsbaserede artikler publiceret på Emu.dk, de faglige foreningers blade og "Gymnasieskolen"

Se oversigt over konkrete projektaktiviteter under p. 5.11.

5. Om projektet:

5.7 Forventet inddragelse i projektet

Beskriv, hvordan lærere samt eventuelt elever og eksterne samarbejdspartnere forventes inddraget i projektet, herunder ved udvikling og afprøvning af eventuelle undervisningsforløb.

To lærere fra hver institution indgår sammen med partnergruppen i en udviklingsgruppe, der planlægger forløbet i workshoprækken for alle de involverede lærere. De øvrige lærere inddrages i afviklingen af workshoprækken, hvor de får inspiration fra SDU og Chora 2030 og kan sparre og inspirere hinanden. Eleverne involveres i afprøvningsfasen og i læringsrummet, hvor lærere og elever forholder sig undersøgende til temaet og bliver lærende sammen. Elevernes tilbagemeldinger får desuden betydning for lærernes justering af forløbene.

5.8 Forankring i praksis

Beskriv, hvordan viden og erfaringer fra projektet forventes forankret bæredygtigt i praksis efter projektets udløb.

Forankring og videndeling på de deltagende institutioner sker gennem de involverede faggrupper, der videndeler via pædagogiske udviklingsdage, digitale videndelingsrum etc. Forløbsbeskrivelserne offentliggøres på Emu.dk samt partnerkredens hjemmesider. Fagkonsulenterne fra historie plus øvrige involverede fag vil kunne drage nytte af viden fra projektet og viderebringe resultater, og de vil derfor også blive involveret i forankringen af projekterfaringerne i fagene.

5.9 Relevans for andre uddannelsesudbydere

Beskriv projektets relevans for andre uddannelsesudbydere og evt. formidling til disse.

I samarbejde med Historielærerforeningen afholdes afslutningsvist en praksisdelingskonference for gymnasielærere og andre interessenter for at udbrede projekterfaringer og undervisningsforløb til øvrige uddannelsesinstitutioner. Historielærerforeningen videreformidler desuden projektets erfaringer og forløb gennem artikler i fagblade, på Emu.dk samt ifm. fagdidaktiske kurser ifm. pædagogikum. Forankring i sektoren sker via VUC Videnscenter, som vil videreformidle erfaringer fra projektet til øvrige HF-institutioner og øvrige gymnasiale uddannelser gennem fora som f.eks. nyhedsbrev, websites, interne og eksterne netværksmøder samt deltagelse i UBU Partnerskaberne.

5.10 Evt. risici

Beskriv kort risici, der er forbundet med gennemførslen af projektet og overvejelser om håndtering af disse.

- Løs rammesætning skaber usikkerhed: Da der er tale om metodeudvikling er det ikke muligt på forhånd at afgøre, hvilke typer af materialer og metodiske tilgange som fungerer bedst. I projektet udvælges undervisere som indstillede på at håndtere denne usikkerhed.
- Svært at udbrede erfaringer til resten af lærerkollegiet: De deltagende lærere spiller en vigtig rolle som frontløbere og vil ved at dele egne praksiserfaringer gennem hele forløbet kunne inspirere andre til lignende nytænkning.

5.11 Tids- og Procesplan

Der skal angives tydelige og realistiske milepæle.

Tidsplanen er fastlagt, så den passer med begge uddannelsesinstitutioners mulighed for pædagogisk-didaktisk udviklingsarbejde.

Oktober-december 2026: Udvikling

Projektopstart. Indledende møde med fælles begrebsafklaring i udviklingsgruppe bestående af to lærere fra hver institution samt partnergruppen. Input til workshopforløb, som efterfølgende planlægges af Chora 2030.

Januar-juni 2027: Kompetenceudvikling og forløbsudvikling

5. Om projektet:

I hhv. jan. + mar. afvikles to heldagsworkshops for de deltagende lærere med oplæg, inspiration, sparring fra SDU og Chora 2030 samt på tværs af institutioner. Begge dage afsættes tid til, at lærerne i fællesskab og i dialog med SDU og Chora 2030 kan arbejde med udvikling af forløb. Forløbene færdiggøres efterfølgende på egen institution.

August - december 2027: Afprøvning, sparring og justering

De ti lærere afprøver undervisningsforløb i deres klasser. I nov. afholdes fælles sparrings-workshop, hvor lærerne deler deres erfaringer med forløbene med hinanden og får feedback fra SDU i en proces faciliteret af Chora 2030.

Januar – juni 2028: Ny afprøvning og opsamling

Efter justering afprøver lærerne forløbene igen i deres klasser på egen institution. I slut apr. afholdes online opsamlingssession med lærerne med henblik på udarbejdelse af 10 forløbsbeskrivelser. Herefter forestår Chora 2030 færdigredigering inkl. evt. yderligere kvalificering af forløbene i samarbejde med SDU, og forløbene layoutes og publiceres online.

September 2028: Udbredelse

Afholdelse af afslutningskonference i samarbejde med Historielærerforeningen, hvor projekterfaringer deles, og deltagerne får mulighed for at afprøve metoder og formater. Historielærerforeningen bidrager til at udarbejde artikler evt. i samarbejde med SDU til fagblade og Emu.dk.

Oktober-november 2028: Evaluering og afrunding

Gennemførelse af evalueringsinterviews med lærere og elever og udarbejdelse af evaluering.

6. Evt. bemærkninger

Underskrift	
Navn:	Sune Stick
Titel:	Vicerektor og Hf-uddannelseschef
Dato:	25.08.2025
Underskrift:	